

Šolske stvari.

Letopisi šolski.

12. Mariborska gimnazija.

„Systematisch geordnetes Verzeichniss des wissenschaftlichen Inhaltes der von den österr. Gymnasien und Realgymnasien in den Jahren 1850—1867 veröffentlichten Programme. I. Th.“ — To je naslov vvodnemu članku, ki obsega 70 strani. Ta z velikim trudom sestavljeni zapisnik z vsemi potrebnimi podatki je jako zanimiv sploh za občinstvo a gotovo tudi veliko koristi za gimnazijalne učitelje in pripravnike, kateri bodo hvalo vedli marljivemu sestavljatelju, profesorju Gučerju. Iz tega zapisnika se razvidi, kaj, kedaj in kje se je pisalo in kdo je pisal v gimnazijalne programe. — Vodja, 12 profesorjev, 2 suplenta in 3 mimoredni učitelji so podučevali 305 učencev, kateri so razun 2 protestantov vsi katoličani. Po narodnosti so razvrščeni tako, da je bilo 115 Nemcev, 164 Slovencev, 25 Sloveno-Nemcev (to so tedaj hrmafroditi — na pol Slovenci, na pol Nemci; le tega ne vemo, ali je to Slovenec, kar ga je pri glavi in prsih, ali uno, kar je pri nogah?) in 1 Italijan. Nemcev se je učilo slovenščine 97, francoščine 29, štajarske zgodovine 32, petja 123, telovadbe 83, risanja 66, steno-grafije 26. — Učnine se je plačalo 2336 gold. 20 kr., vpisnine pa 261 gold. 70 kr. — Za skušnjo zrelosti se je oglasilo vseh 25 dijakov 8. razreda, a dovršili je niso trije.

13. Goriška gimnazija.

Vvodni članek, ki ga je pod naslovom: „Pflanzen-phaenologische Betrachtungen für Görz“ spisal suplent Fr. Krašan, naznanja opazovanje rastlinstva v goriški okolici. — Vodja, 10 profesorjev, 7 suplentov in 5 mimorednih učiteljev je podučevalo 374 dijakov. Razvrstitve učencev po narodnosti vodja ne naznanja. Zakaj ne — menda on najbolje sam vé; mu morda nemško njegovo srce ni pripuščalo očitno reči, da goriška gimnazija ima tudi slovenske dijake? — Vpisnine so dijaki plačali 138 gold. 60 kr., učnine pa 2048 gold. 30 kr.

Dopisi.

Iz Goriškega 12. sept. — Možje, kateri so sklenili sklicati na Goriškem tabor, razposlali so naslednji program:

„Kakor doleten gospodar, mora tudi doleten narod za-se sam skrbeti med mejami, ki jih stavijo postave.

Nova postava pripušča vsakemu narodu, da se sme zbirati v narodne shode, ali kakor Slavjani pravijo, v „narodne tabore“, da ljudstvo izreče po tej javni poti svoje pravične želje. Čehi, slavni naši bratje, lotili so se precej te poti in zbralo se jih je po 6, 10 do 20 tisoč v enem kraju, kjer so pod milim nebom sklepali o važnih svojih zadevah. Štajarski Slovenci so se bili že zbrali v Ljutomeru in Žavcu; bilo jih je več tisoč, ki so sklepali o zadevah vsem Slovincem imenitnih. Štajarski Slovenci so na nemški meji, mi pa smo na laški, i prav na mejah nam je sveta dolžnost, zvesto skrbeti za našo narodnost, da ne poginemo, kajti le pre-dobro so nam znani naklepi naših sovražnikov; skrbeti pa nam je tudi za splošno blagostanje.

Prevdarjaje vse to i vse naše razmere, sklenili smo, podpisani župani i drugi rodoljubi skušati, da napravimo tudi na Primorskem tabor, kateri naj bi sklenil:

1. da se imajo vpeljati brez zamude ne samo slovenske normalke, ampak tudi slovenske gimnazije, realke i više šole. Mi hočemo omiko i napredek, vidimo pa po

svetu, da se ni noben narod omikal drugače, nego po narodnih šolah — to že zdrava pamet kaže, zraven pa i na podlagi narodnega jezika naj se mladina uči še drugega jezika, če ga potrebuje.

2. Da se izdā postava, da imajo c. k. uradniki brez odloga po slovenskih uradnijah slovensko pisati vse, kar pride slovenskim strankam v roke, da se pa h krati odloči čas, stavimo dveletno dōbo, po preteku ktere imajo po teh uradnijah le po slovensko uradovati. To pa posebno zato, ker so uradniki, ktere mi plačujemo, za nas tukaj, pa ne mi zarad uradnikov, i ker je uradovanje v tujem nam neznanem jeziku našim gmotnim interesom nasprotno; pa tudi zato, ker spoznavamo, da, če šole i uradnije niso narodne, očividni je dokaz, da je narod tujcem duševno sužen, zares — sklav.

3. Da se ima ves slovenski narod zediniti v eno-kronovino, ki bi imela en sam deželni zbor.

Mi Slovenci smo razkosani v 6 delov, i to je veliko zlo. — Če razkosamo kakoršno koli telo, človeško ali živalsko, gotovo umrē; če pa razcepimo kateri koli narod, živel bode le na videz, hiral bo nekaj časa, a potem tudi umre i zgine, kar vsak lahko razvidi.

Ako hočemo tedaj še živeti mi Slovenci, živeti v korist sebi i Avstriji, moramo eno i celo telo biti.

Združeni bomo lahko skrbeli za-se, i krepko branili sebe i Avstrijo zoper sovražne napade. Veči kronovina pa bode v primeri tudi manj administrativnih stroškov vzrokovala.

4. Bodo se tudi drugi nasveti posamesnih oseb pretresovali.“

Odbor za ta tabor je, kakor „Domovina“ pravi, izvoljen tako, da so v njem zastopani vsi kraji goriški: Tominsko-Kanalsko, Brda, Ipavsko, Kras in okolica goriška. — Kraj za tabor bode Lijak, velika senošet pri Šempasu. Tabor se skliče, brž ko se končā deželni zbor.

V Sedli 7. sept. M. B. r. — Drage „Novice“! ako-ravno smo tudi mi v tem tihem kotiču Vaši zvesti bralci, redko vendar kdaj kak dopis od nas prejmete. Nate toraj danes te-le vrstice! Kar zadeva letino, moremo razen senā, zelja, repe in koruze, s pridelki prav zadovoljni biti. — Kakor drugod je tudi naš tominski okraj po novi organizaciji postal okrajno glavarstvo, in reči smem, da je vlada — saj pri nas — jako dobro gledala na ravnopravnost; poslala nam je 3 nove uradnike, vse domače rojake, posebno za načelnika (okrajnega glavarja) smo dobili iskrenega domorodca, o katerem smo si gotovi, da spoštuje 19. §. decemberske ustavne postave in bode ravnal po predpisih njenih. Blagi gospod si je že kakor deželni odbornik krepko poganjal za ravnopravnost našega naroda in brž s prvim odpisom v svojem tukajšnjem uradovanju je pokazal, da je ves mož na svojem mestu. V svesti sem si pa tudi, da županov in duhovnov naših ne bode treba siliti k slovenskemu uradovanju, ker se njih dopisi ne bodo, kakor dozda, pisano gledali. Le na noge, dragi rojaki! pokažimo svetu, da smo zvesti sinovi matere Slovenije, ki naj jo Bog poživi!

Iz Krškega na Dolenskem 5. sept. — Več žalostnega kakor veselega imam „Novicam“ danes povedati, kakor na priliko to, da se je bil nedavno klobučarsk rokodelsk pomočnik zadušil po ogljevem sopuhu, in dva druga sta komaj smrti ušla, — drugo je to, da je tudi nek hudoben človek od sv. Lorenca zavoljo pregrešnega znanja z žensko gruntnega posestnika iz Arta njega z grabljami pobil, — dalje to, da tudi nam so letos gosence skoraj vse zeltnike pokončale in našim poljancem, katerim je v dobrih letinah zelje največi dohodek, dober kos kruha snedle; tudi vinska kupčija se je tukaj zelo